

IN MEMORIAM

Dr. Hatos Gyulára emlékezünk (1932-2023)

Életének 91. évében 2023. november 2-án elhunyt dr. Hatos Gyula, az ELTE Bárczi Gusztáv Főiskolai Kar nyugalmazott főiskolai tanára.

Középfiskolai tanulmányait 1950-ben fejezte be kiváló eredménnyel. Orvosnak készült, de a pécsi egyetemre nem vették fel szülei „osztályhelyzete” miatt. Amikor 1951-ben Budapestre jelentkezett az Orvosi Egyetemre, a felvétel helyett Bárczi Gusztáv aláírásával kapott meghívást gyógypedagógus képzésre, a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolára (II. kerület Csalogány u. 43.), ahol 1954-ben szerzett gyógypedagógia tanári diplomát. Büszke volt évfolyamtársaira, Subosits Istvánra, Krausz Évára és tanáraitra: Bárczi Gusztávra, Illyés Gyuláné Kozmutza Flórára, Roboz Verára vagy Horváth Lászlóra.

A pálya kezdetén Bárczi Gusztáv, Mérei Vera, Krausz Éva és mások társaságában.

A diploma megszerzése után több helyen is dolgozott: a Pető András által vezetett Mozgásterápiai Intézetben, a pesterzsébeti kiegészítő iskolában, a Csalogány utcai internátusban, majd főelőadói és szakfelügyelői munkát vállalt az Oktatási Minisztériumban. 1961-ben az értelmi fogyatékos gyermekek iskoláiban megtörtént a fogyatékoság súlyossága szerinti kettéválasztás: létrejöttek a kiegészítő iskolák és a foglalkoztató iskolák, külön tantervekkel, illetve programokkal. Tanár úr részt vett a tantervek, kézikönyvek kidolgozásában a fogyatékos gyermekek számára kialakított otthonok és iskolák számára.

1963-ban főiskolai oktatói munkakörbe hívták, a közel tízévnyi munkatapasztalattal a háta mögött már ismert szakember volt. Megbízásos szakmai kapcsolatban állt az Országos Pedagógiai Intézettel, a Gyógypedagógiai Osztály osztályvezető-helyetteseként dolgozott (1975–1978). Ebben a munkakörben számos útmutatót, munkatankönyvet írt és szerkesztett a szakterületen dolgozó kollégák munkacsoportjainak bevonásával.

1978-tól nyugdíjba vonulásáig (2002) a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző főiskola docense, majd tiszteletbeli főiskolai tanára. 1999-től az Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája tanszéki csoportjának csoportvezetője (1999–2002).

Tanszéki értekezlet a Bethlen téren.

Pályatársakkal Bárczi Gusztáv emléktáblája előtt.

Tevékenysége nem csak szerzői, de korát meghazudtoló is volt. Már az 1970-es években megjelent a legsúlyosabb fokban értelmi fogyatékosok ellátásáról szóló jegyzete (Hatos Gy. 1970: Bevezetés a súlyos értelmi fogyatékosok pedagógiájába. Főiskolai jegyzet. Tankönyvkiadó, Budapest), az általa vezetett szak képzési tartalmában is megjelent a súlyosan, legsúlyosabban értelmi fogyatékos személyek fejlesztése, terápiás foglalkoztatása, ehhez kapcsolódóan számos publikáció is született (például a „Snoezelen” elmélete, Hulsegge első publikációi alapján - Hatos 1995). Megszervezte, hogy a hallgatók rendszeresen látogathassák az Egészségügyi Gyermekotthont (akkori elnevezéssel) és más, súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek nappali intézményeit. Megjelentek az értelmileg akadályozottak terapeutája szakirányon az „Egyéni bazális kommunikációs technikák”, és a „Súlyosan akadályozottak és halmozottan sérültek terápiája” tanegységek. A korai fejlesztés jelentőségének felismerése és kiterjesztése az egészen korai életkorra is erre az időszakra tehető az 1980-as évek végétől kezdődően. Az 1992-től bevezetett tantervben az értelmileg akadályozottak tanára szakirányon már külön tárgyként jelenik meg többek között a „Családi és kisgyermekkorai fejlesztés”, illetve a „Gyógypedagógiai beavatkozás pszichológiája a családban”. Szintén egyre nagyobb hangsúllyal jelenik meg az oktatott anyagokban az értelmileg akadályozott felnőtt emberek szükségleteinek, speciális élethelyzetének hangsúlyozása és az ebből fakadó speciális gyógypedagógiai támogatás szükségessége és specializált módszertana a Felnőttek pedagógiai kísérése témakörben. Ezen kívül az Értelmileg Akadályozottak pedagógiája szakos hallgatók elméleti és gyakorlati ismereteket szerezhetnek az autizmussal élő gyermekek gyógypedagógiájáról Dr. Balázs Annától és munkatársaitól az Autizmus Kutatócsoport által működtetett iskolában, a Delej utcában.

Dr. Hatos Gyula külföldi kapcsolatokat és tanulmányutakat szervezett a hallgatók számára pl. Heidelbergbe.

Szakkfolyóiratok szerkesztőbizottsági tagja, illetve belső munkatárs: Gyógypedagógia (1959–1989); Szociális Gondoskodás (1987–1990); Gyógypedagógiai Szemle (1998–); Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Érdekvédelmi Szövetsége társelnöke (1997–2000); a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete elnökségi tagja (1998 – 2002); szakosztályvezetője (1998–); Gesellschaft für Erwachsenenbildung und Behinderung (Mainz) vezetője tagja (1994–1998).

Tudását és tapasztalatait „Az értelmi akadályozottsággal élő emberek: nevelésük, életük” című átfogó, több kiadást megélt műben foglalta össze. Ez a mű képezte alapját doktori (PhD) fokozata megszerzésének a pozsonyi Komensky Egyetemen 2001-ben.

Közreműködött a Szegedi Tudományegyetemen az Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája szakirány létrehozásában (2002). Ugyanitt a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar tudományos szaktanácsadója 2003-tól.

Publikációinak száma 194, kitüntetései: Kiváló Munkáért (1980, 1987); Magyar Felsőoktatásért (1997); Éltés Mátyás emlékérem (1990); Frim Jakab emlékérem arany fokozata (2000); Miniszteri Dicséret (2001); Bárczi Gusztáv emlékérem (2003).

A [vele készült interjúban](#) mondja: „nekünk fel kell építenünk a fogyatékosok házát”. Szilárd alapozást tett le, Tanár Úr, köszönjük, az építkezés folyik tovább!

A pozsonyi Komensky Egyetemen a pedagógiai fakultáson a speciális pedagógia doktori cím átadása.

Búcsú a Bethlen tértől.

Radványi Katalin